

Wifi is wijs jong! #indebanvanverbinding

Jong, online en verbonden

Marjon SCHOLS, gepromoveerd aan de Erasmus Universiteit Rotterdam in 2015
Senior adviseur ministerie van Financiën, Nederland
m.h.schols@gmail.com

Inleiding

Het is een bekend beeld: jongeren die alleen nog aandacht hebben voor hun beeldscherm. Ook in de media krijgen de negatieve gevolgen van het internetgebruik van jongeren veel aandacht. Maar klopt dit nu wel? Zijn jongeren ook minder sociaal door hun internetgebruik?

Voor haar promotieonderzoek gebruikte Schols grootschalige surveyonderzoeken waarin duizenden jongeren antwoord gaven op vragen over hun offline en online activiteiten, sociale contacten en relaties. Dit om te achterhalen of het internetgebruik samenhangt met de belangrijkste dimensies van sociale cohesie voor jongeren: relatie met hun ouders, insluiting in vriendengroepen en hun participatie in de samenleving.

Sterker verbonden

Door het internet zijn jongeren juist sterker verbonden met hun vriendennetwerken. Hoe meer jongeren online actief zijn op social media of andere online entertainment, hoe meer zij offline worden opgenomen in vriendengroepen en hoe meer zij participeren in de samenleving. Jongeren die meer tijd online besteden zijn cultureel actiever. Het participeren in online sociale netwerken vergroot de verbondenheid met de eigen sociale netwerken en de participatie in online politieke activiteiten. Online sociale activiteiten dragen ook bij tot de offline sociale insluiting van jongeren van niet-Westerse origine. Deze groep participeert offline minder in vriendengroepen en georganiseerde vormen van vrijetijdsbesteding, zoals hobbyclubs en sport. Jongeren die minder sociaal vaardig zijn, blijken baat te hebben bij de mogelijkheid om online te kunnen deelnemen aan politieke activiteiten. De jongeren die veel tijd online besteden, lijken wel iets minder contact met hun ouders te hebben.

...maar er zijn wel verschillen tussen groepen in gebruik van digitale media

Jongeren worden vaak als digitaal vaardig beschouwd, maar er zijn grote verschillen in de mate waarin zij om kunnen gaan met digitale media, online content kunnen zoeken en de waarde er van kunnen bepalen. Laagopgeleiden zijn minder digitaal vaardig dan hoogopgeleiden.

De online wereld is een reflectie van de offline wereld: als jongeren offline weinig geïnteresseerd zijn in politiek en cultuur, dan zullen zij dit ook online niet zijn. Verwachtingen over de positieve bijdragen van het internetgebruik aan participatie in de samenleving dienen daarom getemperd te worden. Doordat laagopgeleiden ook minder cultureel en politiek geïnteresseerd zijn, dragen de verschillen in digitale vaardigheden bij aan een grotere ongelijkheid in de participatie in de samenleving. Hoogopgeleide jongeren kunnen beter participeren en doen dit ook, terwijl laagopgeleide jongeren minder geïnteresseerd zijn in cultuur en politiek en minder goede digitale vaardigheden hebben om te participeren.

Het internet lost ongelijkheden en problemen niet op, maar is ook niet de enige veroorzaker van problemen

De uitkomsten en gevolgen van internetgebruik worden vooral veroorzaakt door persoonlijke interesses en de online activiteiten van jongeren, en daarnaast ook door individuele eigenschappen, (digitale en sociale) vaardigheden en cognitie. Het is niet het internet zelf, maar de manier *waarop* en met *welk doel* jongeren het internet gebruiken, dat positieve of negatieve gevolgen kan hebben. Er is zeker een groep die vervelende dingen ervaart en hier ook last van heeft. Dit geldt overigens ook voor de offline wereld. De online wereld biedt bijvoorbeeld mogelijkheden voor jongeren om te experimenteren. Zij hebben hierbij niet altijd door wat de consequenties van hun gedrag is. Jongeren hebben hierbij begeleiding nodig van ouders en opvoeders.

Daarbij veranderen jongeren niet in een ander persoon als zij online gaan en ondernemen activiteiten die aansluiten bij hun interesses waarden en bij hun vaardigheden. Dit betekent dat simpelweg een groter aanbod van mogelijkheden er niet toe leidt dat alle jongeren hier ook gebruik van maken.

Mijn vaststellingen

- Jongeren zijn verbonden met het internet en daardoor ook met hun sociale netwerk en participeren zij in de samenleving. Het internet is een middel om in contact te staan met vrienden en familie en om te participeren in culturele en politieke activiteiten.
- De interesses van jongeren zijn het meest bepalend voor hun online activiteiten. Jongeren participeren alleen in online culturele en politieke activiteiten als zij hier ook in geïnteresseerd zijn. Dit zijn vooral de hoogopgeleide jongeren.
- Laagopgeleide jongeren en meisjes zijn minder digitaal vaardig; zij kunnen minder goed omgaan met digitale media, online content kunnen zoeken en de waarde er van bepalen. Dit betekent dat hoogopgeleide jongeren beter kunnen participeren in online activiteiten en zij doen dit ook. Laagopgeleide jongeren zijn minder geïnteresseerd in cultuur en politiek en hebben ook minder goede digitale vaardigheden om te participeren.
- De interesses van de redenen waarvoor jongeren het internet gebruiken, bepalen de uitkomsten. Het internet is niet de veroorzaker van positieve of negatieve uitkomsten van het internetgebruik. Het internetgebruik heeft voor jongeren veel positieve uitkomsten.

Mijn aanbevelingen

- Met een groot deel van de jongeren gaat het goed online. Er zijn ook negatieve uitkomsten, maar verlies niet uit het oog dat het merendeel van de jongeren het internet gebruikt om in contact te staan met vrienden, familie en met de samenleving.
- Verwacht ook niet teveel van de online mogelijkheden. Jongeren doen vooral wat zij zelf leuk vinden en gaan niet massaal nieuwe activiteiten ondernemen omdat zij de mogelijkheid hebben dit te doen. Een klein deel van de jongeren is voorloper en vernieuwer, maar het merendeel van de jongeren onderneemt alleen activiteiten die aansluiten bij hun persoonlijke interesses en belevingswereld.
- Behoud aandacht voor de verschillen in interesses en vaardigheden online tussen jongeren. Zo zijn jongeren niet zo digitaal vaardig als we vaak denken en zijn er verschillen tussen laagopgeleide en hoogopgeleide jongeren. Aangaande participatie in de samenleving clusteren de vaardigheden met de interesses; zo zijn laagopgeleide jongeren niet alleen minder geïnteresseerd in cultuur en politiek, zij ervaren ook een drempel tot deelname door hun lagere digitale vaardigheden. Dit betekent dat er in de online wereld grotere in plaats van kleinere verschillen zijn.
- Beschouw jongeren als autonome, sociale mensen die meestal goed hun gevoelens en ervaringen kunnen omschrijven. Ze ondernemen activiteiten die aansluiten bij hun leeftijd, bijvoorbeeld het experimenteren met wie zij zijn, en overzien niet altijd de gevolgen. Het in bescherming nemen van de jongeren leidt er toe dat oorzaken niet worden aangepakt en dit gaat ten koste van de positieve uitkomsten van het internet.
- Door jongeren op positieve wijze vaardigheden bij te brengen, worden zij weerbaarder en kunnen ze beter omgaan met negatieve ervaringen. De begeleiding blijkt ook nodig om meer jongeren te betrekken in de samenleving. Het internet heeft er niet toe geleid dat activiteiten beter toegankelijk zijn voor iedereen en leidde ook niet tot een grotere betrokkenheid van jongeren.

Referenties

SCHOLS, M.H. (2015). *Young, online and connected*. Erasmus University Rotterdam. Downloaden van: <http://hdl.handle.net/1765/78734>